

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 20. september 2024
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Emilie Green Lykke
Sagsnr.: 2024-10772
Dok.: 3405949

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål BH fra Folketingets Retsudvalg den 25. september 2024

Samrådsspørgsmål BH:

Vil ministeren redegøre for retstilstanden omkring oplysning af etnicitet for mistænkte gerningsmænd, når der laves pressemeddelelser, døgnrapporter eller udtalelser til medier om kriminelle hændelser i Danmark? Vil ministeren herunder redegøre for, hvad retningslinjerne for oplysninger om gerningspersoners etnicitet i sager om overfald, voldtægter og terror er, og hvilke hensyn foruden efterforskningen der kan tale imod offentliggørelse af signalementer? Ministeren bedes desuden redegøre for forskellen i sagen om tre eritreaneres voldtægt af en kvinde i Århus den 17. august 2024 og offentliggørelsen af nationaliteten for gerningsmanden i overfaldet på Mette Frederiksen.

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Mikkel Bjørn (DF).

Svar:

[Indledning]

Tak for ordet og tak for spørgsmålet, som grundlæggende handler om politiets kommunikation om konkrete straffesager.

Jeg vil gerne starte med at slå fast, at jeg helt generelt er tilhænger af, at politiet kommunikerer så åbent som muligt.

Det er med til at give offentligheden et præcist og gennemskeligt indblik i politiets arbejde og dagligdag. Og det kan være et vigtigt bidrag i den offentlige debat om kriminalitet og herkomst, som jeg ved, at spørgeren er meget optaget af.

Bare for at gøre det helt klart; jeg er også meget optaget af, at vi tør tage en åben debat om kriminalitet, og at vi taler åbent om, at der fortsat er en overrepræsentation af mandlige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i kriminalitetsstatistikkerne til sammenligning med mænd af dansk oprindelse. Debatten skal foregå på et oplyst grundlag.

Jeg vil starte med at redegøre for retstilstanden, og så vil jeg herefter sige lidt om politiets retningslinjer på området. Til sidst vil jeg sige lidt om, hvad den konkrete sag, som samrådsspørgsmålet udspringer af, har givet anledning til.

[Om retstilstanden for videregivelse af oplysninger]

Jeg har forud for samrådet oversendt svar på spørgsmål nr. 1382 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

Rigspolitiet har i besvarelsen redegjort for de juridiske rammer for politiets videregivelse af oplysninger om f.eks. etnicitet. Jeg vil derfor kun beskrive rammerne helt overordnet.

Men inden jeg kommer ind på de juridiske rammer, er der et par ting, jeg gerne vil fremhæve.

For det første er begrebet etnicitet ikke et begreb, som bruges entydigt.

For det andet registrerer politiet som udgangspunkt ikke etnicitet. Sådanne oplysninger registreres kun, hvis der er

et politifagligt behov for det i forbindelse med f.eks. en efterlysning.

Når det kommer til rammerne for politiets videregivelse af oplysninger om f.eks. etnicitet, er det blandt andet reguleret i databeskyttelsesreglerne, retshåndhævelsesloven og retsplejeloven.

Udgangspunkt er herefter, at det er forbudt at behandle – f.eks. videregive – personoplysninger om etnicitet. Det er dog ikke et absolut forbud, så i visse situationer vil der kunne videregives oplysninger om etnicitet, hvis det er strengt nødvendigt.

Ved siden af databeskyttelsesreglerne gælder retsplejelovens regler, hvorefter politiet blandt andet har mulighed for at offentliggøre signalement af gerningspersoner som led i en efterforskning.

Personoplysninger om nationalitet anses normalt ikke for en oplysning om etnicitet, selvom sådanne oplysninger undertiden kan give en mere eller mindre kraftig indikation af eksempelvis etnisk baggrund. Nationalitet er således ikke en særligt beskyttet oplysning og vil ofte kunne offentliggøres.

[Om politiets retningslinjer for videregivelse af oplysninger om etnicitet]

Når det kommer til politiets retningslinjer på området, har Rigspolitiet oplyst, at Rigspolitiet har udstedt en håndbog i pressehåndtering til politikredsene.

Det fremgår af håndbogen, at politiet vil kunne oplyse etnicitet om gerningspersoner eller ofre for forbrydelser og ulykker, når det har særskilt betydning for sagen. Det fremgår endvidere, at nationalt tilhørsforhold kan oplyses, og at der også kan fortælles om, hvorvidt politiet mener, at en eller flere mistænkte er omrejsende eller internationale kriminelle.

Rigspolitiet har i den sammenhæng oplyst, at der kan være flere grunde til at videregive personoplysninger om f.eks. etnicitet.

Det kan f.eks. være tilfældet, når det er af væsentlig betydning for efterforskningen at få fastlagt den pågældendes identitet, eller i en situation, hvor der er tale om efterlysning af bortgæede eller savnede personer. Der foretages altid en konkret vurdering i den enkelte sag.

[Om Østjyllands Politis videregivelse af oplysninger om etnicitet]

For så vidt angår den konkrete sag i Østjyllands Politi har politikredsen oplyst, at kredsens den 18. august 2024 foretog fremstilling i grundlovsforhør af tre mænd, som dagen forinden var blevet anholdt og sigtet for voldtægt.

En vagtchef fra politikredsen gav samme dag flere interviews til pressen vedrørende sagen. Vagtchefen oplyste på baggrund af et spørgsmål fra en journalist, at de anholdte ikke var etnisk danske. Det blev efterfølgende citerede i en artikel.

Østjyllands Politi modtog dagen efter en lang række pressehenvendelser vedrørende sagen. Pressehenvendelserne stillede spørgsmål til baggrunden for at oplyse etniciteten på de anholdte i sagen.

Politikredsen oplyste i den forbindelse, at politiet har retningslinjer for bl.a. videregivelse af oplysninger om etnicitet, og at det af disse retningslinjer fremgår, at oplysninger herom alene kan gives, hvis det har særskilt betydning for sagen.

Politikredsen gav endvidere udtryk for, at politikredsen i den konkrete sag ikke skulle have videregivet oplysninger om, at de anholdte ikke var etnisk danske på et tidspunkt, hvor dette ikke var af betydning for efterforskningen.

Politikredsen offentliggjorde den 22. august 2024 oplysninger om signalement af ofret og andre personer i den konkrete sag.

Det fremgår bl.a. af offentliggørelsen, at to mænd var af afrikansk udseende og meget mørke i huden. Offentliggørelsen blev foretaget efter en konkret vurdering i forbindelse med efterforskningen af den konkrete sag.

[Afslutning]

Politiet har først og fremmest til opgave at forebygge, efterforske og retsforfølge forbrydelser, og offentliggørelse af signalement er et middel, politiet kan tage i brug med henblik på at forebygge, efterforske og retsforfølge forbrydelser.

Så er der andre steder, hvor vi kan hente viden og fakta til brug for debatten om kriminalitet og herkomst. Danmarks Statistik udarbejder således årlige opgørelser over kriminalitet, hvor dømte personer er inddelt efter køn, alder og herkomst.

Det er i den forbindelse ingen hemmelighed, at der fortsat er en overrepræsentation af mandlige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i kriminalitetsstatistikkerne til sammenligning med mænd af dansk oprindelse.

Når det er sagt, synes jeg, at det giver god mening at se på, om der inden for rammerne af gældende ret er mulighed for, at politiet i videre udstrækning end i dag kan videregive oplysninger om f.eks. gerningspersoners nationalitet. Jeg har derfor bedt Rigspolitiet om under inddragelse af Justitsministeriet at overveje en eventuel tilpasning af håndbogen med henblik herpå.

Tak for ordet.